

rotehållare för de vakanta båtsmansnummerna slippa erlægga någon afgift för den tid af då löpande året, som båtsmansnumret fått vara vakant, på det någon ersättning måtte dymedelst beredas för den högre lega, som vid sådana tillfällen måste utgifvas.

Då vid innevarande riksmöte ett särskildt Utskott blifvit af Riksdagen tillsatt för behandling af frågor rörande försvarsverkets ordnande, och bedömandet af den fråga, hvilken nu är föremål för Stats-Utskottets åtgärd, måste i väsendtlig mån vara beroende på de beslut, Riksdagen, i anledning af det särskilda Utskottets förslag, må komma att fatta, får Stats-Utskottet, utan att nu ingå i pröfning om lämpligheten af hvad motionären föreslagit, hemställa,

att förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 Februari 1867.

Arvid Fr:son Posse.

N:o 24.

Ank. till Rikd. Kausli d. 22 Febr. 1867, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om tillåtelse för Göteborgs stad att få inlösa eganderätten till Kronosäteriet ett mantal Sannegården i Lundby socken och Östra Hisings härad af Göteborgs och Bohus län.

(I. A.)

Enligt hvad ofvanberörda den 22 sistlidne Januari till Riksdagen aflåtna nådiga Proposition, införd under N:o 29 uti 1:sta Samlingen af Bihanget till Riksdagens Protokoll, innehåller, hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län uti skrifvelse den 31 Maj 1865

öfverlemnadt och med såväl sitt eget som äfven vederbörande kronofogdes yttrande beledsagadt en af Göteborgs stad genom Stadsfullmäktige till Kongl. Maj:t ställd skrift, deruti bemäldt fullmäktige i underdånighet anförde, hurusom de under en följd af år fortsatta arbetena för upprepning af stadens hamn och dess förseende med lämpliga tilläggningsplatser jemte öfriga bekvämligheter, hvilka sjöfarten vid dess nuvarande utveckling fordrade, tid efter annan föranledt förändrade anordningar af hamnens omgifningar; men att, då numera all den mark, staden kunnat disponera för mudderyllningar, blifvit dertill använd, och nytt upplagsställe borde bestämmas för den mudd, som under 1865 och påföljande års arbeten skulle upptagas, det befunnits vara oundgängligen nödvändigt — om man ej ville låta muddringsarbetena afstanna eller betydligt förminska — att den strand, som låge intill det yttre revieret mellan Lindholmen och Pölsebo samt tillhörde kronosäteriet Sannegården och utgjordes af en långgrund vass, i främsta rummet fylldes.

För detta ändamål och på det muddringsarbetena skulle kunna fortsättas enligt den af Kongl. Maj:t för hamnens ordnande fastställda generalplan, hade också staden med förre arrendatorn af kronosäteriet Sannegården träffat aftal om öfverlåtande till staden af arrenderätten till samma egendom från den 14 Mars 1865 på 20 år.

Då det likväl icke vore tillräckligt för hamnplanens genomförande att bereda utväg för uppläggning af den ur hamnen upptagna mudd, utan äfven fordrades att den landvinning, som dermed erhöles, blefve använd och ordnad på ett sätt, som öfverensstämde med ofvannämnda plan och bidroge till vinnande af önskvärd fulländning deraf; då vidare, enär stadens nuvarande barlastplats icke vore väl belägen och för öfrigt snart torde böra till annat behof användas, en ny sådan måste inrättas, hvartill Sannegårdens strand, jemväl i anseende till närbelägen tillgång på barlastsand, vore den mest lämpliga; men alla dessa arbeten vore af den dyrbara beskaffenhet, att, ehuru staden, genom den förvärfvade arrenderätten och dermed följande optionsrätten till förlängdt arrende, kunde anses i viss mån tryggad vid ett ostördt begagnande af egendomen under den närmaste framtiden, det likväl ej skäligen borde ifrågakomma att å platsen nedlägga så stora kostnader, med mindre staden genom eganderätt vore förvissad att få draga de fördelar, som af samma kostnader kunde påräknas, hade Stadsfullmäktige på dessa och flera skäl i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t måtte uti nådig Proposition till Riksdagen föreslå, att Göteborgs stad finge på sådana villkor, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, till sig lösa eganderätten till kronosäteriet Sannegården.

Häröfver hade Kongl. Kammar-kollegium den 5 Februari 1866 i underdånighet afgifvit infordradt utlåtande och deruti upplyst: att kronosäteriet Sannegården, utgörande 1 mantal och beläget i Lundby socken af Östra Hisingrs härad i Göteborgs och Bohus län, i äldsta tider varit krono, men omkring år 1630 sålts till skatte, — att detsamma den 20 December 1647 köpts till frälse, derefter blifvit säteri, men enligt reduktionskommissionens bref den 31 Maj 1690 indragits samt sedermera anslagits Elfsborgs slottsstat, Öfversten och Kommendanten på lön och till boställe; — att, sedan Sannegården genom Kongl. Brefvet den 7 Februari 1721 återställts frälsemannen, berörda lägenhet enligt Kongl. Brefven den 11 Maj 1736 och den 8 Augusti 1738 inköpts till biskopsgård, men förlorat denna egenskap och enligt Kongl. Brefvet den 2 Augusti 1776 åter hemfallit till Kronan, med rätt likväl för Biskopen Lamberg samt hans hustru, barn och arfvingar att hemmanet under viss tid besitta; — samt att, sedan denna besittningstid midfastan år 1835 tilländagått, hemmanet från denna tid, till följd af Kongl. Brefvet den 4 September 1822, hvarigenom Kongl. Maj:t, med ogillande af i hemmanet sökt införsel för skatterättsfordran, förklarar detsamma vara ett kronosäteri och enligt 77 § i Regeringsformen icke utan Rikets Ständers samtycke kunna Kronan afhändas samt böra på arrende upplåtas, varit utarrenderadt och nu enligt Kongl. Kammar-kollegii arrendekontrakt den 3 Oktober 1864 och transport-resolution den 22 Juni 1865, innehades af Göteborgs stad under 20 års arrende till midfastan år 1885, mot en årlig arrendeavgift af 1,000 kubikfot, hälften råg och hälften korn jemte öfriga vilkor.

Enligt af Landtmätaren den 14 Juni 1833 upprättad karta med beskrifning utgjordes kronosäteriet Sannegårdens egor då af:

tomter och kålhagar	2 tunnland	27	kappland,
åker	31	»	19 $\frac{3}{4}$ »
äng	31	»	7 $\frac{1}{2}$ »
betesmark	121	»	2 $\frac{3}{4}$ »
berg	14	»	13 »

tillsammans 201 tunnland 6 kappland;

samt dessutom en färjeplats med till-

hörande väg 8 $\frac{1}{4}$

af egendomens innehafvare till salte-

rier, fabriker och upplagsplatser upp-

låtna 7 lägenheter, tillhopa . . . 4: 16 $\frac{1}{2}$

samt 13 torp 1: 4 $\frac{1}{4}$ 5 — 29 —

Summa 207 tunnland 3 kappland.

Och utvisade handlingarne till Kammar-kollegii angående Sannegården nu gällande arrendekontrakt af den 3 Oktober 1864: att åkern utgjorde omkring 36 tunnland, men kunde lätteligen förökas med 20 tunnland odlingsbar mark; — att åkerjorden till största delen vore af någorlunda bördig beskaffenhet; — att ängen vore 31 tunnland; — att betesmarken, efter afdrag af nämnda odlingsmark, utgjorde omkring 100 tunnland och lemnade riklig sommarföda åt ett vida större antal kreatur, än som vid egendomen kunde vinterfödas; — att för åtskilliga, till andra personer upplåtna strandplatser och andra lägenheter grundlegan borde utgöra omkring 300 R:dr, och att åbyggnaderna vid hufvudgården bestode af böningshus, bryggghus med drängstuga, spanmålsbod, hemlighus, ladugård i 3 särskilda byggnader samt svinhus.

Vidare hade Kongl. Kammar-kollegium meddelat: att i 6:te punkten af såväl första arrendekontraktet den 27 November 1834 som äfven det nu gällande vore stadgadt, att med den å egorna upptagna färjeplats och väg skulle förhållas efter hvad redan blifvit eller framdeles kunde vara förordnad; — att såväl vid första utarrenderingen, som vid den nu sedanast verkställda, framställning i orten gjorts om afsöndring från egendomen och särskild utarrendering af de utaf förre innehafvare upplåtna särskilda lägenheter, men, såsom stridande emot författningarne, icke kunnat af Kongl. Kollegium bifallas; — samt att egendomens i jordeboken upptagna ränta till ett kronovärde af 14 R:dr 41 skillingar banko vore under arrende-afgiften inbegripen och utgjordes således icke, hvaremot kronotionden 1 tunna 3 $\frac{1}{2}$ kappar korn af arrendatorn erlades.

Hvad sjelfva ansökningen anginge, så har såväl kronofogden och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande som Kammar-kollegium, med stöd af hvad sökanderne anført, ansett allt skäl vara för handen att tillstyrka, det ifrågavarande egendom måtte blifva till Göteborgs stad under skattemannarätt upplåten.

I fråga åter om sättet för den blifvande köpeskillings bestämmande hade kronofogden yttrat, att, då, med hänsigt till egendomens läge utmed Göta elf i närheten af Göteborgs stad samt invid dess hamn, den del af egendomen, nemligen stranden och vassarne derinvid, som vid räntans åsättande antagligtvis icke tagits i beräkning, numera hade ett vida högre värde än sjelfva jordegendomen, de för skatteköp af kronohemman i allmänhet stadgade grunder enligt kronofogdens åsigt icke voro i förevarande fall tillämpliga, utan att, såsom vid skatteförsäljning, enligt Kongl. Brefvet den 20 Mars 1863, af den under Elfsborgs kungs-ladugård lydande lägenheten Klintens bana egde rum, det af Sannegården nu utgående arrendet,

rendet, 1,000 kubikfot, hälften råg och hälften korn, borde läggas till grund för köpeskillingsens beräknande sålunda, att dess värde 2,425 R:dr, enligt 1864 års markegångspris, taget 10 gånger, således 24,250 R:dr blefve köpeskillning, med stadgande att dessutom arrendeafgiften skulle såsom årlig ränta utgöras, motsvarande efter 5 procent ett kapital af 48,500 R:dr, så att köpeskillingen dels i kontant och dels i räntebärande kapital komme att sammanlagdt utgöra 72,750 R:dr.

Uti detta förslag hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande instämt, ehuru under yttrande, lika med kronofogden, att sistnämnda summa kunde antagas vara icke obetydligt lägre, än hvad som för egendomen skulle kunna erhållas, derest den å offentlig auktion och i mindre lotter utbjödes; men då det allmänna till en icke ringa del komme att draga fördel af de anläggningar, staden hade för afsigt att verkställa, hade det velat synas Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om Statens anspråk icke billigtvis borde sträckas utöfver hvad nu föreslagits.

För egen del hade Kongl. Kammar-kollegium i underdånighet anført, att egendomens belägenhet nära staden Göteborg invid Göta elf visserligen gäfvé fullt giltig anledning till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes berörda antagande om erhållande af en vida högre köpeskillning genom försäljning i lotter till den mestbjudande å öppen auktion, än som nu med 72,750 R:dr ifrågasatts, och att derföre ett sådant försäljningssätt, med rättighet för staden att öfvertaga de skeende högsta anbuden, ock borde ega rum, derest icke härvid förekomme, å ena sidan, att, genom de af staden åsyftade anläggningar, nytta bereddes det allmänna, och, å den andra, att sådana företag borde af Staten underlättas och icke genom för hårda villkor vid upplåtelse af dertill nödig jord försvåras, måhända omöjliggöras. Och hade Kollegium på grund häraf ansett sig böra Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förslag understödja.

Beträffande särskildt ofvanberörda uti 1833 års landtmätare-beskrifning omförmälda färjeplats med väg 8 $\frac{1}{4}$ kappland, hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i skrifvelse till Kongl. Kammar-kollegium af den 27 Januari 1866 meddelat: att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 8 Juli 1828 tillåtit, det innevånarne å Gamla Varfvet måtte ej allenast på den utsedda platsen inrätta färja och dermed öfverföra färdande åt Hisingslandet till Sörhallen (namnet på färjeplatsen vid Sannegården) samt äfven derifrån till Gamla Varfvet, utan ock uppföra ordentlig landningsbrygga å dertill ämnade stället vid Sannegårdens strand; — att, ehuru färjeinrättningen för 15 å 20 år tillbaka upphört att begagnas, det dock icke vore otroligt, att med den starkt tilltagande trafiken mellan Göteborg

och dess förstäder, å ena, samt Hisingslandet, å andra sidan, en regulier kommunikationsled emellan Sannegården och Gamla Varfvet snart nog kunde blifva af behovet påkallad; — och att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på grund häraf tillstyrkt, att den för färjeinrättningen å Sannegårdens egor redan utsynta jordrymden om 8 $\frac{1}{4}$ kappland, som för ändamålet vore tillräcklig, måtte, i händelse egendomens försäljning beviljades, från köpet undantagas;

Och hade vid öfvervägande häraf Kollegium ansett, att den vid 1833 års landtmäteriförrättning utmärkta färjeplats 8 $\frac{1}{4}$ kappland borde från försäljningen undantagas och såsom särskild lägenhet af krononatur under allmän disposition i jordeboken införas, med stadgande för öfrigt uti ett blifvande köpebref, att från egarens af Sannegården sida något hinder icke finge läggas för färjningen eller begagnande af dit hörande anstalter, i enlighet med hvad särskildt kunde varda föreskrifvet.

I sammanhang härmed hade Kongl. Kammar-kollegium i underdånighet vidare erinrat:

dels att, derest ifrågavarande försäljning af kronosäteriet Sannegården komme att ega rum, egendomen i följd deraf borde i jordeboken omföras från krono- till skatte-säteri, med skyldighet att utgöra alla de allmänna onera och utskylder, som med jord af denna natur vore förenade;

dels ock att, ehuru någon förändring i fråga om hemmanets tionde icke tarfvades, dess nuvarande ränta likväl borde, till reda och enkelhet, från jordebok och räkenskaper helt och hållet uteslutas emot upptagande i stället såsom ny ränta af 1,000 kubikfot, hälften råg och hälften korn, att utgå på sätt författningarne om räntor i allmänhet stadgade;

Och hade Kongl. Kammar-kollegium slutligen i underdånighet hemställt, det uppdrag måtte på vanligt sätt Kollegium meddelas att om verkställighet af skatteförsäljningen föranstalta och skattebref utfärda, med rättighet att, om Göteborgs stad så skulle önska, medgifva erläggande af skatte-köpeskillingen, 24,250 R:dr, sålunda att deraf betalades $\frac{1}{6}$:del genast före expedierande af skattebrefvet och sedermera $\frac{1}{6}$:del under hvarterå af derefter nästföljande 5 år.

I anledning häraf har Kongl. Maj:t nu i nåder föreslagit Riksdagen, att ifrågavarande kronosäteri-hemman ett mantal Sannegården, med undantag af den inom dess egoområde vid 1833 års landtmäteriförrättning utmärkta färjeplats 8 $\frac{1}{4}$ kappland, måtte på de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagna, af Kammar-kollegium förordade vilkor få af Göteborgs stad inköpas.

Stats-Utskottet, till hvilket Riksdagens båda Kamrar remitterat denna nådiga framställning, har densamma till behandling förehaft samt dervid

tagit kännedom af frågan rörande handlingar; och som Utskottet vid den nådiga Propositionen icke funnit annat att erinra, än att, då något anstånd med skatte-köpeskillings erläggande icke synes hafva af Göteborgs stad blifvit ifrågasatt, samt hvarken Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller vederbörande kronofogde något sådant anstånd förordat, Kongl. Kammar-kollegii i detta hänseende väckta förslag icke torde böra vinna afseende, hemställer Utskottet,

att Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet måtte af Riksdagen bifallas, dock så att hela ifrågavarande skatteköpeskilling, 24,250 R:dr, må före expedierandet af skattebrefvet å ofvannämnda kronosäteri, till Statsverket på en gång erläggas.

Stockholm den 22 Februari 1867.

Arvid Fr:son Posse.

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli d. 22 Febr. 1867, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om eftergift af Kronans rätt till dana-arf efter tvänne personer. (I. A.)

Uti en hos Riksdagens Andra Kammare väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 132) har Herr V. M. Beronius förnyat sin vid förra riksdagen gjorda framställning derom, att den rätt Kronan egde till qvarlåtenskapen efter i Falun den 18 Mars 1864 aflidna ogifta qvinspersonen Christina Charlotta Nyman, hvilken efter sin stjuftader ock Wedin kallades, måtte eftergifvas till förmån för en i nämnde stad inrättad slöjd-